

PRITARTA

Kupiškio rajono savivaldybės tarybos
2016 m. birželio 30 d. sprendimu Nr. TS-193

PATVIRTINTA

Kupiškio r. Noriūnų
Jono Černiaus pagrindinės
mokyklos direktoriaus
2016 m..... įsakymu
Nr.

**KUPIŠKIO R. NORIŪNŲ JONO ČERNIAUS PAGRINDINĖS MOKYKLOS
JUNGTINĖS IKIMOKYKLINIO UGDYMO GRUPĖS PROGRAMA**

TURINYS

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS	3
II SKYRIUS. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI	4
III SKYRIUS. UGDYMO PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI	4
IV SKYRIUS. UGDYMO TURINYS, NUOSTATOS, GEBĖJIMAI, VEIKSENOS, PRIEMONĖS .	6
V SKYRIUS. UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS	15
LITERATŪRA	166

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

Švietimo teikėjo pavadinimas – Kupiškio r. Noriūnų Jono Černiaus pagrindinė mokykla, trumpasis pavadinimas – Noriūnų Jono Černiaus pagrindinė mokykla.

Teisinė forma – Kupiškio rajono savivaldybės biudžetinė švietimo įstaiga.

Grupė – bendrojo ugdymo mokykla.

Tipas – pagrindinė mokykla.

Adresas – Melioratorių 5, Noriūnai, LT 40390, Kupiškio rajonas.

Vaikai ir jų poreikiai

Artimiausia ikimokyklinio ugdymo įstaiga yra rajono centre už 7 km. Noriūnų Jono Černiaus pagrindinėje mokykloje 12 metų veikė priešmokyklinio ugdymo grupė. Tėvų pageidavimu, steigėjui (Kupiškio rajono savivaldybės Kultūros ir švietimo skyriui) pritarus nuo 2011 m. Rugsėjo 1–osios dienos mokykloje pradėjo veikti mišri darželinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų grupė (mišrus modelis). Ikimokyklinio ugdymo grupę lanko 3–6 metų vaikai. Grupės darbo laikas 10,5 val. Per dieną (7.00–17.30).

Įstaigos pedagogai

Ikimokyklinio ugdymo grupėje dirba 2 pedagogės, turinčios ikimokyklinės įstaigos auklėtojos ir aukštąjį pradinių klasių išsilavinimą. Pedagogės atestuotos: 1 suteikta vyresniosios pradinių klasių mokytojos kvalifikacinė kategorija, 1 – mokytojos metodininkės kvalifikacinė kategorija. 1 pedagogė įgijusi kvalifikaciją dirbti su priešmokyklinio amžiaus vaikais. Mokykloje dirba socialinė pedagogė, psichologė asistentė. Sudarytos sąlygos dirbti logopedui.

Švietimo teikėjo savitumas

Ikimokyklinio ugdymo skyrius yra Noriūnų Jono Černiaus pagrindinės mokyklos patalpose. Tai yra didelis privalumas, nes vaikai jau būdami darželyje susipažįsta su mokyklos erdve. Ikimokyklinio ugdymo grupė yra gyvenvietėje, kuri leidžia didelį dėmesį skirti gamtos, gyvūnijos pažinimui, kaimo tradicijų ugdymui. Vaikai turi galimybę lankytis mokyklos, gyvenvietės bibliotekose, lankytis sporto ir aktų salėse bei dalyvauti mokyklos ir bendruomenės renginiuose.

Mokykloje organizuojamos įvairios šventės, pramogos, vakaronės. Vykdoma kraštotyrinė, sportinė veikla. Rengiami tradiciniai renginiai. Mokykla glaudžiai palaiko ryšius su Noriūnų, Palėvenės bendruomenėmis. Vyksta bendri renginiai, kuriuose pristatoma mokyklos veikla, ugdymo naujovės.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

2010 m. Mokyklos direktorė kreipėsi į vietos bendruomenę ir atliko apklausą apie ikimokyklinės ugdymo įstaigos būtinumą. Apklausą parodė, kad tėvai, auginantys ikimokyklinio amžiaus vaikus, pageidauja ir pritaria ikimokyklinio ugdymo grupės įkūrimui mokykloje. Ši norą tėvai grindė rūpesčiu, kad vaikui negali duoti pilnaverčio, jo amžiaus atitinkančio ugdymo, suaugusiųjų vykimu dirbti į rajono įstaigas ir nenoru palikti vaikų namuose be priežiūros ar auklei.

II SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Demokratiškumo – humaniškumo principas. Vaiko ir suaugusiojo tarpusavio pagarba ir pasitikėjimas, visų bendruomenės narių dalyvavimas priimant sprendimus.

Individualizavimo principas. Ugdymas grindžiamas kiekvieno vaiko asmenybės pažinimu, ugdymo(si) poreikių pažinimu, numatant veiklas ir sudarant sąlygas kiekvienam vaikui ugdytis ir tobulėti.

Tikslingumo principas. Programos turinys atitinka ikimokyklinio ugdymo tikslus ir uždavinius bei orientuotas į vaiko ugdymosi motyvacijos skatinimą.

Tęstinumo – vientisumo principas. Vientisas ikimokyklinio ugdymo turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo turiniu. Turinys planuojamas atsižvelgiant į vaiko jau turimas kompetencijas bei ugdymosi perspektyvą.

Lankstumo principas. Ugdymo procesas planuojamas lanksčiai ir koreguojamas pagal aplinkybes.

Grižtamojo ryšio principas. Veiklos refleksija padeda analizuoti pasiekimus ir siekti kokybiškų pokyčių.

Ikimokyklinio ugdymo turinys yra glaudžiai susietas su priešmokykliniame ugdyme išskirtomis penkiomis kompetencijomis (socialine, sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo, menine), nes mokykloje veikia jungtinė ikimokyklinio (3–5 m.) ir priešmokyklinio (6–7 m.) amžiaus vaikų grupė.

III SKYRIUS UGDYMO PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Programos tikslas ir uždaviniai apima vaikui skiepytiną bendražmogiškąsias vertybines nuostatas bei suaugusiųjų pagarbą vaiko kultūrai.

Tikslas – remiantis tautos kultūros vertybėmis ugdyti žingeidų, kūrybišką, savimi pasitikintį vaiką, padėti įgyti šias kompetencijas:

Socialinę – ugdyti vaikų savarankiškumą, pasitikėjimą savimi; mokyti elementarių savitarnos įgūdžių, kultūringo elgesio, numatyti savo elgesio pasekmes;

Sveikatos saugojimo – ugdyti higienos ir saugumo sampratą; mokyti valdyti savo kūną, išreikšti save judesiu; pratinti jausti šalia esantį;

Pažinimo – skatinti domėtis viskuo, kas supa vaiką, tyrinėti, stebėti, eksperimentuoti; ugdyti jautrumą tradicinės kultūros apraiškoms;

Komunikavimo – lavinti vaikų kalbą; skatinti keistis emocijomis, jausmais, nuomonėmis, žiniomis; pratinti laikytis bendravimo kultūros taisyklių;

Meninę – ugdyti gebėjimą patirtus įspūdžius bei jausmus išreikšti meninėmis priemonėmis, kūno plastika, garsu, žodžiu; žadinti norą kurti.

Uždaviniai:

Sudaryti sąlygas vaiko biologiniam ir socialiniam vystymuisi per pagrindinę jo amžiui būdingą veiklą – žaidimą;

Saugoti ir stiprinti fizinę ir psichinę vaiko sveikatą, tenkinti svarbiausius jo poreikius: bendravimo, pažinimo, judėjimo, saviraiškos;

Stiprinti šeimos ir ugdymo įstaigos sąveiką;

Sukurti vaikystės poreikius atitinkančią, saugią, estetišką aplinką;

Rūpintis kultūros vertybių saugojimu ir puoselėjimu.

IV SKYRIUS
UGDYMO TURINYS, NUOSTATOS, GEBĖJIMAI, VEIKSENOS, PRIEMONĖS

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA				
Sritis	Esminės nuostatos	Esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos	
			3–4 metai	5–6 metai
Santykiai su suaugusiais	Nusitekęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais.	Pasitiki pedagogais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdieninėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai reiškia jiems savo nuomonę, tariausi, derasi; žino, kaip elgtis su nepažįstamaisiais.	Dalyvauja pasiūlytoje veikloje ir savitai ją plėtoja. Į grupę atėjusiems svečiams rodo žaislus, darbelius, atsako į klausimus. Demonstruoja šiltus jausmus ir prisirišimą.	Savo sumanytoje veikloje kviečia dalyvauti ir suaugusiuosius. Pasakoja savo potyrius. Išsako teigiamą ir neigiamą nuomonę. Tariausi, kuria taisykles.
Santykiai su bendraamžiais	Nusitekęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais.	Supranta, kas yra gerai, kas blogai, draugauja bent su vienu vaiku, palankiai bendrauja su visais (supranta kitų norus, dalijasi žaislais, tariausi, užjaučia, padeda), suaugusiojo padedamas supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems.	Draugauja su vienu ar keliais vaikais. Supranta kito norą žaisti kartu, dalijasi žaislais. Kontroliuoja savo norus, palaukia savo eilės.	Žaidžia su visais grupės vaikais, po du ar kelis. Pasiprašo priimamas į žaidimą. Sugalvoja žaidimą pats ir kviečia kitus žaisti kartu. Tariausi dėl veiksmų. Pasako, koks elgesys tinkas, o koks ne.
Savivoka ir savigarba	Save vertina teigiamai.	Supranta savo asmens tapatumą (aš esu, buvau, būsiu), pasako, kad yra berniukas/mergaitė, priskiria save savo šeimai, bendruomenei, pasitiki savimi ir savo gebėjimais, palankiai kalba apie save, tikisi, kad kitiems jis patinka, supranta ir gina savo teises būti ir žaisti kartu su kitais.	Pasakoja apie save, ką veikė darželyje, namie. Tyrinėja savo kūną, pastebi panašumus, skirtumus. Įvardija savo ir kito jausmus. Teigiamai vertina save.	Kalba apie savo praeitį, dabartį, ateitį. Nupiešia save, kitus. Pasakoja apie savo šeimą, darbus, šventes, pomėgius. Paskatintas sako komplimentus, atsiprašo. Iš intonacijų, žodžių, veido išraiškos supranta, kada palankiai ar nepalankiai jį vertina.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA				
Sritis	Esminės nuostatos	Esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos	
			3–4 metai	5–6 metai
Emocijų suvokimas ir raiška	Domisi savo ir kitų emocijomis ir jausmais.	Atpažįsta bei įvardina savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus (užjaučia, padeda).	Įvardina savo ir bendraamžių savijautą. Rodo simpatiją ar užuojautą.	Pasakoja apie savo, kitų jausmus ir juos sukėlusias priežastis. Pastebi ir įvardija, jei kam liūdna ar reikia pagalbos. Kalba apie tai, kas padeda pasijusti geriau. Nesivelia į konfliktus, o ieško išečių.
Savireguliacija ir savikontrolė	Nusiteikęs valdyti emocijų raišką ir elgesį.	Laikosi susitarimų, elgiasi mandagiai, taikiai, bendraudamas su kitais bando kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus (suvaldo pyktį, neskaudina kito), įsiaudrinęs geba nusiraminti.	Atsižvelgia į suaugusiojo prašymus, tariai, klausia. Žino paprastas kasdienes elgesio taisykles, jų laikosi. Priminus ir padedant tvarko žaislus. Santūriai reiškia emocijas.	Randa žaislų, būdų ar vietą, kur gali nusiraminti. Pats sprendžia problemas ir nesutarimus, ieško išečių, derasi konfliktinėse situacijose. Pastebi ir drausmina kitus išdykaujančius. Dalinasi vaidmenimis, tariai, randa tinkantį sprendimą.
Problemų sprendimas	Nusiteikęs ieškoti išečių kasdieniniams iššūkiams bei sunkumams įveikti.	Atpažįsta ką nors veikiant kilusius iššūkius bei sunkumus, dažniausiai supranta, kodėl kilo, suvokia savo ir kitų ketinimus, ieško tinkamų sprendimų ką nors išbandydamas, tyrinėdamas, aiškindamasis, bendradarbiaudamas, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes.	Žino ką daryti, kad įveiktų sunkumus. Padrąsintas randa išeitį iš susidariusios padėties. Kreipiasi, prašo pagalbos. Padrąsintas imasi sudėtingesnės veiklos, bando, eksperimentuoja, tariai su kitais.	Susipykęs randa taikų būdą, kaip išspręsti problemą. Žino ir pasako kelis būdus, kaip elgtis įvairiose situacijose. Įvardija kitų ketinimus, poelgius ir jų pasekmes. Pasiūlius imasi sudėtingos veiklos, atlieka problemines užduotis. Nepavykus pačiam atlikti, prašo pagalbos.

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA				
Sritis	Esminės nuostatos	Esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos	
			3–4 metai	5–6 metai
Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai	Noriai ugdomi sveikam kasdieniam gyvenimui reikalingus įgūdžius.	Tvarkingai valgo, savarankiškai atlieka savitvarkos veiksmus: apsirengia ir nusirengia, naudojami tualetu, prausiasi, šukuojasi. Saugo savo sveikatą ir saugiai elgiasi aplinkoje.	Valgydamas taisyklingai naudojami šaukštu, šakute. Savarankiškai plauna, šluosto rankas, veidą. Priminus kosint prisidengia ranka burną, naudojami nosine. Paskatintas tvarko žaislus. Komentuoja situacijas, kas gerai, o kas ne.	Valgymo metu naudojami peiliu, servetėlėmis. Pavyzdžiais nusako, kas sveikatai kenkia, o kas stiprina. Žino, kur kreiptis susirgus, ištikus nelaimei. Tvarko savo aplinką, daiktus. Pasako, kaip rengtis skirtingu oru. Rūpinasi asmens higiena. Žino dantukų priežiūros svarbą. Žino saugaus eismo, elgesio su ugnimi, gamtoje taisykles.
Fizinis aktyvumas	Noriai, džiaugsmingai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus.	Eina, bėga, šliaužia, ropoja, lipa, šokinėja koordinuotai, spontaniškai ir tiksliai atlieka veiksmus, kuriems būtina akių-rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika.	Žaidžia judrius žaidimus, daro mankštą, supranta ir vykdo nesudėtingas žodines užduotis. Piešia, braižo nesudėtingas geometrines figūras, lipdo, kerpa tiesias linijas, klijuoja.	Atlieka ritminius judesius. Žaidžia komandinius žaidimus, varžosi tarpusavyje. Kerpa įvairias formas, bando naudotis adata, vašeliu. Žino saugaus elgesio taisykles.

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA				
Sritis	Esminės nuostatos	Esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos	
			3–4 metai	5–6 metai
Sakytinė kalba	Nusiteikęs išklausyti kitą ir išreikšti save bei patirtį kalba	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, kalba su suaugusiais ir vaikais, natūraliai, laisvai išreišdamas savo išgyvenimus, patirtį, mintis, intuityviai junta kalbos grožį.	Domisi aplinkinių pokalbiais, pasakojimais, „viską girdi“. Išklauso, reaguoja į turinį. Vartoja elementarius mandagumo, girdėtus naujus žodžius. Deklamuoja savo kūrybos eilėraštukus.	Supranta įvairių žanrų tekstus. Mėgdžioja personažų kalbėjimą, grimasas. Suvokia pasakojimo turinį, eigą. Klausinėja apie tai kas įdomu, gautą informaciją perduoda kitam. Pasakoja išgalvotas, fantastines istorijas. Kalboje naudoja naujus žodžius. Girdi, atpažįsta žodžių garsus. Pasakoja paveikslą, kuria pasakas, juokauja, žaidžia žodžiais.
Rašytinė kalba	Domisi rašytiniais ženklais, simboliais, skaitomu tekstu	Atpažįsta ir rašinėja raides, žodžius, bei kitokius simbolius, pradeda skaitinėti.	Prašo paskaityti knygelę, pats kalba apie iliustracijas. Supranta aplinkoje dažnai matomus simbolius, aiškina jų reikšmę. Keverzonėmis rašo raides, savo vardą. Apvedžioja kontūrus, sujungia taškus. Skiria panašios formos ženklus, simbolius. Domisi kompiuterio simboliais, raidžių trafaretais.	Įvardina kokios knygos patinka. Pasakoja teksto veiksmą, turinį. Įvardija atskiras raides. Atpažįsta artimiausioje aplinkoje esančius simbolinius ženklus, skaitinėja įvairias iškabas. Užrašo savo vardą, nukopijuoja žodžius, simbolius. Savarankiškai užrašo kompiuteriu. Orientuojasi popieriaus lape, išdėsto jame piešinį. Atlieka žodinius nurodymus, susijusius su ženklų seka.

PAŽINIMO KOMPETENCIJA				
Sritis	Esminės nuostatos	Esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos	
			3–4 metai	5–6 metai
Aplinkos pažinimas	Nori pažinti bei suprasti save ir aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja.	Įvardija ir bando paaiškinti socialinius bei gamtos reiškinius, apibūdinti save, savo gyvenamąją vietą, šeimą, kaimynus, gyvosios ir negyvosios gamtos objektus, domisi technika ir mokosi ja naudotis.	Pasako augalų, gyvūnų išskirtinius bruožus. Pavadina dažnai matomus gyvūnus, augalus, savo kūno dalis. Pasako kai šalta ar šilta. Žino metų laikus, kelis jų požymius. Vardija šeimos narius, pasako savo vardą, pavardę. Pasako kiek jam metų. Žino, kad be suaugusiojo negalima naudoti elektrinių ir dujinių prietaisų, negalima liesti vaistų, ragauti nežinomų skysčių.	Skirsto gyvūnus ir augalus pagal aiškiai matomus išorinius požymius. Kalba apie tai kur gyvena laukiniai ir naminiai gyvūnai. Pasakoja apie tėvus, senelius, jų darbus, šeimos šventes. Žino tradicines šventes, joms ruošiasi, švenčia. Žino miestus, kur jie gyvena. Parodo kelis miestus Lietuvos žemėlapyje. Pažįsta Lietuvos simbolius. Domisi maisto ruoša, padeda, nusako pagaminimo seką. Rūšiuoja atliekas. Klausinėja apie dangaus kūnus. Išbando senovinius daiktus. Moka palyginti ir įvardinti dabartinę buitės techniką. Naudojasi ja saugiai.
Skaičiavimas ir matavimas	Nusiteikęs pažinti pasaulį skaičiuodamas ir matuodamas	Geba skaičiuoti daiktus, palyginti daiktų grupes pagal kiekį, naudoti skaitmenis, apibūdinti daikto vietą eilėje. Geba grupuoti daiktus pagal spalvą, formą, dydį, jaučia dydžių skirtumus, daikto vietą erdvėje. Supranta ir vartoja žodžius, kuriais apibūdinamas atstumas, ilgis, masė, tūris, laikas. Pradedama suvokti laiko tėkmę ir trukmę.	Įvardija sąvokomis: daug, vienas, nė vieno, tiek pat. Vartoja sąvokas: pirmas, antras. Randa panašios formos, spalvos, dydžio daiktus, vartoja palyginimus. Iš geometrinių figūrų formuoja daiktus. dėlioja dėliones, lengvai randa trūkstamas detales. Palygina kasdieninėje aplinkoje esančių daiktų ilgį, aukštį, masę, storį, plotį. Parodo, kur jo priekis, nugara. Paprašytas teisingai parodo kryptį savo kūno atžvilgiu. Pasako, ką daro ryte, dieną, vakare, naktį.	Suskaičiuoja, kiek daiktų yra atskirose daiktų grupėse. Pasako, kurioje grupėje daugiau, kur mažiau. Suskaičiuoja, kiek liks atėmus, ar pridėjus. Kiekį nuo 0 iki 10 susieja su skaičiumi. Piešia smulkius elementus iš kairės į dešinę. Įvardija kelis daiktus ar jų dalis, primenančius žinomas geometrines figūras. Keičia judėjimo kryptį pagal žodinį nurodymą arba simbolius. Pasakoja kaip daiktai išsidėstę paveikslėlyje. Žino savaitės trukmę, jos dienų seką. Apibūdina metų laikus pagal pokyčius gamtoje, atliekamus darbus. Pasako, ką galima nuveikti per minutę, 10 minučių, dieną, savaitę, metus.

PAŽINIMO KOMPETENCIJA				
Sritis	Esminės nuostatos	Esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos	
			3–4 metai	5–6 metai
Tyrinėjimas	Smalsus, domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebisi, bando, samprotauja	Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, bandymą, klausinėjimą), mąsto ir samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė.	Manipuliuoja kiekiais, dalija ką nors dalimis, grįžta prie vientiso. Varto knygas, vaizduoja, kad skaito, kalba apie tai, ką mato. Ardo daiktus, tyrinėja, kas yra viduje. Žaidimui naudoja aplinkoje esančius daiktus. Grupuoja daiktus tam tikra tvarka, padeda tvarkytis ar dirbti kitus darbus.	Apibūdina daiktų, medžiagų, gyvosios gamtos objektų savybes, piešia, konstruoja išvaizduojamus daiktus. Pastebi ir pasako, parodo, kaip pasikeitė gamta, samprotauja su kuo tai susiję. Atlieka nesudėtingus bandymus. Moka fiksuoti pastebėjimus. Atpažįsta akivaizdžius daiktų, gyvūnų, augalų grupių panašumus ir skirtumus, juos aptaria.
Mokėjimas mokytis	Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko	Mokosi žaisdamas, stebėdamas kitus vaikus ir suaugusiuosius, klausinėdamas, ieškodamas informacijos, išbandydamas, sprendžiamas problemas, kurdamas, įvaldo kai kuriuos mokymosi būdus, pradeda suprasti mokymosi procesą.	Pasako, ko nori išmokti, klausia, tariasi, prašo pagalbos. Suvokia, kad padaro teisingai. Žaidžia ir įtraukia kitus į vis sudėtingesnio siužeto žaidimus. Pasakoja, ką veikė per dieną ir ko išmoko.	Pasako, kad nori išmokti rašyti, skaityti, skaičiuoti, išsiaiškinti, tyrinėti aplinką. Klausia kas, kaip, kodėl vyksta. Geba pats rasti atsakymus. Žaidžia stalo, kompiuterinius žaidimus, klausosi skaitomų knygų, patys jas varto, suranda atsakymus į iškilusių klausimų. Savarankiškai ieško sprendimų, o pagalbos prašo tik tada, kai pats negali išspręsti.
Iniciatyvumas ir atkaklumas	Didžiuojasi savimi ir didėjančiais savo gebėjimais	Savo iniciatyva pagal pomėgius pasirenka veiklą, ilgam įsitraukia ir ją plėtoja, geba pratęsti veiklą po tam tikro laiko tarpo, kreipiasi į suaugusįjį pagalbos, kai pats nepajėgia susidoroti su kilusiais sunkumais.	Rodo iniciatyvą vadovauti sugalvotam žaidimui ir kviečia prisijungti kitus. Tyrinėja naujus daiktus, sutelkia dėmesį užduoties atlikimui, nepaisydamas kitų.	Patys sugalvoja žaidimą ir ilgai jį plėtoja. Žaidžia ilgai trunkančius kūrybinius žaidimus. Patys pasirenka veiklos atlikimo būdus.

MENINĖ KOMPETENCIJA				
Sritis	Esminės nuostatos	Esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos	
			3–4 metai	5–6 metai
Meninė raiška	Jaučia meninės raiškos džiaugsmą, rodo norą aktyviai dalyvauti meninėje veikloje.	Spontaniškai ir savitai reiškia įspūdžius, išgyvenimus, mintis, patirtas emocijas muzikuodamas, šokdamas, vaidindamas, vizualinėje kūryboje.	Klausosi muzikos ir gamtos garsų. Pasakoja apie juos. Dainuoja trumpas daineles, jas imituoja judesiais. Eina ratelius, muzikinius žaidimus, atlikdami judesius pagal turinį. Groja paprastais muzikos instrumentais, klausosi jų skambėjimo. Balsu ir judesiais kuria melodinius motyvus. Žaidžia vaizduojamuosius šokamuosius žaidimus. Patys žaidžia teatrą, vaidina pasakas, filmukus. Eksperimentuoja linijomis, spalvomis, formomis. Pasakoja, ką primena sukurtas darbelis.	Klausosi įvairių stilių muzikos, tylos, triukšmo, lygina jų skirtumus. Dainuoja sudėtingesnio ritmo, melodijos daineles. Groja vaikiškais muzikos instrumentais 2–3 garsų melodijas. Balsu, muzikos instrumentu kuria trumpam tekstui melodijas. Šoka ratelius. Judesius derina su muzika, keičia atlikimo greitį atsižvelgdamas į muzikos tempą, nuotaiką. Vaidina trumpas improvizacijas. Pasirenka vaidmenis. Piešdamas kuria fantastines istorijas. Eksperimentuoja, kuria įvairiomis technikomis.
Estetinis suvokimas	Domisi, gėrasi, grožisi aplinka, meno kūriniais, menine veikla.	Pastebi ir žavisi aplinkos grožiu, meno kūriniais, džiaugiasi savo ir kitų kūryba, jaučia, suvokia ir apibūdina kai kuriuos muzikos, šokio, vaidybos, vizualaus meno estetikos ypatumus, reiškia savo estetinius potyrius, dalijasi išgyvenimais, įspūdžiais.	Dalyvauja muzikinėje veikloje, vykstančiuose renginiuose. Sako, kad nori gražiai ką nors daryti. Įvardija personažų emocines būsenas, formas. Pasako kuris darbelis jam gražiausias, kodėl.	Kalba apie patirtus įspūdžius, dalijasi savo mintimis, emocijas, pastebi veikėjų kalbos intonacijas, kostiumų, muzikos, dekoracijų detales. Stengiasi viską atlikti kuo gražiau. Pasako, kas pasisekė, rodo kitiems. Vertina savo ir kitų kūrybinę veiklą, kūrinius. Apibūdina, palygina patikusią ar nepatikusią muziką, šokį, dailės darbelį, vaidinimą. Saugo ir puoselėja gamtos grožį, noriai tvarko, puošia grupės aplinką. Moka tinkamai elgtis viešose vietose. Mėgdžioja gražaus elgesio pavyzdžius.

6MENINĖ KOMPETENCIJA				
Sritis	Esminės nuostatos	Esminiai gebėjimai	Vaikų veiksenos	
			3–4 metai	5–6 metai
Kūrybiškumas	Jaučia kūrybinės laisvės, spontaniškos improvizacijos bei kūrybos džiaugsmą.	Savitai reiškia savo įspūdžius įvairioje veikloje, ieško nežinomos informacijos, siūlo naujas, netikėtas idėjas ir jas savitai įgyvendina.	Žaidimuose realybę paverčia tikrove, kasdien naudojamiems daiktams suteikia kitą paskirtį. Persikūnija į įvairius veikėjus, pasakoja naujas, netikėtas, fantastines istorijas. Atlieka bandymus su žinomomis medžiagomis.	Diskutuoja, aptaria kilusias idėjas, temas, užduotis, klausia, ieško informacijos įvairiuose šaltiniuose. Supranta, domisi, atsako į fantastinius, neįprastus klausimus. Anksčiau išbandytą medžiagą panaudoja kitaip, perkuria, tobulina veiklos galimybes. Dirba, tariasi su kitais, pateikia savo idėjas ieškant bendro sprendimo. Dalijasi įspūdžiais, kaip sekėsi dirbti kartu, kaip pavyko sukurti kažką naujo.

Vaikų veiksenoms naudojamos priemonės

Mokomieji žaidimai: domino žaidimai, garsų žaidimai, loto žaidimai, kortelių rinkiniai, pastabumo žaidimai, rankos ruošimas rašyti, skaičiavimas iki 20, skaitmenys, skaičiai, matavimo formos, formų rinkiniai, svėrimo priemonės, spalvų žaidimai, stalo žaidimai, tyrinėjimas, meistravimas, matavimo indai, prietaisai, figūrėlių rinkiniai, mikroskopai, muliažai, stebėjimo indai, prietaisai, tyrinėjimo indai, smėlio laikrodis, svarstyklės, žiūronai, gaubliai, žemėlapiai, kompasai, laikrodis, kalendorius, plakatai.

Dėliojimas: erdvinės ir kitos dėlionės, figūrėlių rinkiniai, kaladėlės, kubeliai, maxi kaladės, mozaikos, piramidės, šviečiančios, geo lentos, konstruktoriai.

Siužetiniai žaidimai: 3D kambariai, erdvės, apranga, sveikata, auto–moto, gyvūnų figūrėlės, lėlės, aksesuarai joms, minkštieji žaislai, pirštinių lėlės, šeiminkavimas.

Smulkioji motorika: faktūra, tekstūra, grandinė, karoliukai, modeliavimo medžiagos, rišimas, sukimas, tikslieji judesiai, varstymas, vieliniai karoliukų rinkiniai.

Lauko, judrieji žaislai: judrieji žaidimai, riedučiai, smėlio žaislai, sniego žaislai, triratukai, dviratukai, paspartukai, vandens žaislai, saugus eismas.

Elementai, medžiagos dekoruoti: akmenukai, karoliukai, įrankiai dekoruoti, lipdukai, judančios akytės, lipdukai, mozaikos, putgumė, šiaudai, sizalio plaušas, spaudai, veidrodėliai, veltinis, drobė, viela, vamzdeliai.

Spalvotas popierius, kartonas: baltas kartonas, balto popieriaus rinkiniai, dvipusis dvispalvis popierius, faktūrinis popierius, folija, gofruotas popierius, impregnuotas popierius, krepinis popierius, origami popierius, spalvotas popierius, kartonas, floristinės priemonės.

Formos, rėmeliai: atvirukų ruošiniai, audimo rėmeliai, daugkartinės plastiko formos, dėlionių ruošiniai, dėžutės, mediniai elementai, polistirolio formos, rėmeliai paveikslėliams, rėmeliai varstymui, trafaretai.

Lentos, molbertai, kita: celofanas, kirpimas, kirtimas, modeliai, braižyba, molbertai, paklotai, piešinių džiovyklės, prijuostės, spalvų maišymas, efektai, šviečiančios lentos.

Kanceliarinės prekės: kanceliarinės prekės, kreida, kreidutės piešimui, piešimo spalvinimo knygelės, akriliniai dažai, dekupažas, guašas, klijai, teptukai, tušas, vitražas, aliejinės kreidutės, džiūstantis molis, modelinas, įrankiai modeliuoti, rašikliai.

Muzikos instrumentai: trikampiai, žvangučiai, mušamieji, dainelės CD, garsų loto, metalofonai, varpeliai, barškučiai.

Sporto prekės: didieji pripučiami kamuoliai, įvairūs kamuoliai, kaspiniai, kilimėliai, kūgiai, lankai, lazdos, priemonės estafetėms, rinkiniai, tuneliai, sportiniai žaidimai, judrieji, laisvalaikio žaidimai, kamuoliukų baseinai, karstyklės, minkštos porolono formos, suoliukai, treniruokliai vaikams.

Priemonės pedagogui: pagalbinės priemonės, pedagoginė literatūra, kompiuteris, spausdintuvas.

Knygos: grožinė vaikiška literatūra, vaikiški žurnalai, laikraščiai, metodinė literatūra.

V SKYRIUS UGDYMO PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

Vaiko pasiekimų jungimas į kompetencijas

SOCIALINĖ KOMPETENCIJA

- Santykiai su suaugusiais
- Santykiai su bendraamžiais
- Savivoka ir savigarba
- Emocijų suvokimas ir raiška
- Savireguliacija ir savikontrolė
- Problemų sprendimas

SVEIKATOS SAUGOJIMO KOMPETENCIJA

- Kasdieninio gyvenimo įgūdžiai
- Fizinis aktyvumas

KOMUNIKAVIMO KOMPETENCIJA

- Sakytinė kalba
- Rašytinė kalba

PAŽINIMO KOMPETENCIJA

- Aplinkos pažinimas
- Skaičiavimas ir matavimas
- Tyrinėjimas
- Mokėjimas mokytis
- Iniciatyvumas ir atkaklumas

MENINĖ KOMPETENCIJA

- Meninė raiška
- Estetinis suvokimas
- Kūrybiškumas

Ikimokyklinės grupės pedagogas, siekdamas pažinti vaiką ir įvertinti jo pasiekimus, stebi jį, taiko pedagogo kompetencijos rėmuose apibrėžtus pažinimo metodus, padedančius išsiaiškinti vaiko turimą patirtį, savijautą, fizinę brandą, poreikius, interesus, gebėjimus, bendravimo ir veiklos ypatumus, namų kultūrinę aplinką, šeimos lūkesčius bei nuostatas į ugdymą.

Vaiko pasiekimų vertinimui naudojami šie metodai:

Vaiko stebėjimas;

Pokalbis su vaikais;

Vaiko realios veiklos rezultatų analizė.

Vertinimo tikslas – pažinti vaiką, nustatyti jo pasiekimų lygį bei numatyti jo ugdymo kryptis ir uždavinius. Vertinama individualiai kiekvieno vaiko pažanga. Jo dabartiniai pasiekimai lyginami su ankstesniais, atsižvelgiama į augimo, ugdymo bei ugdymosi sąlygas namuose.

Vertinimas yra planuojamas. Jis atliekamas du kartus per metus (rudenį ir pavasarį). Pastebėjus, kad ugdytinis sunkiai suvokia gaunamą informaciją, galimi tarpiniai vertinimai. Tai leidžia koreguoti ugdymo metodus ir formas.

Vaiko darbai kaupiami individualiuose vaiko aplankuose. Gauta informacija aptariama su tėvais. Nuolat skiriama laiko individualioms tėvų konsultacijoms.

Ugdymo pasiekimai, pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą, aptariami su tėvais ir mokytojų taryboje mokslo metų pabaigoje.

LITERATŪRA

Jungtinių Tautų vaiko konvencija, 1995, Nr.60-1501.

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas, 1991, Nr.23-593; Nr.63-2853.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas“, 2014.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. Klaipėda: Baltic Printing House, 2015.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa, 2014.

Monkevičienė O., Palačionienė L. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikų socialinių įgūdžių ugdymo ir žalingų įpročių prevencijos programa. Vilnius: Visuomenės sveikatos ugdymo centras, 2003.